

Oslo kommune

Elev- og lærlingombudet

Varingen
Postboks 74
1482 Nittedal

Att: Vegard Venli

Dato: 13.10.09

Deres ref:

Vår ref:
2009/14-1

Saksbehandler:
SI

Arkivkode:

Angående skolens anledning til å begrense elevrådets uttalellesrett

Elev- og lærlingombudet viser til deres henvendelse til vårt e-postmottak av 12. oktober 2009, der det reises spørsmål om en ungdomsskole har anledning til å holde tilbake informasjon om hvem som er elevrådsleder ved skolen.

Prinsippet om innsyn

Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) knesetter et generelt prinsipp om innsyn i dokumenter i offentlige virksomheter, og kommer til anvendelse for alle offentlige skoler. Lovens prinsipp kommer etter ombudets oppfatning analogisk til anvendelse i denne sammenhengen, selv om det ikke foreligger et konkret, journalført dokument der navnene på elevrådsledelsen fremgår.

Navnet på lederen av et offentlig råd dekkes etter ombudets oppfatning ikke av begrensningene i innsyn som følger av personopplysningsloven.

Ombudet konkluderer derfor med at enhver borger som krever innsyn i hvem som er elevrådsleder ved en skole har rett til innsyn i denne opplysningen.

Elevrådets uttalellesrett og evne til ytringer

Etter ombudets oppfatning har ikke skolens ledelse myndighet til å utøve sensur overfor elevrådet. På det overordnede plan er elevrådets ledelse garantert ytringsfrihet gjennom grunnlovens § 100, den europeiske menneskerettighetskonvensjonen art. 10 og FNs konvensjon om barns rettigheter artikkel 13. Spørsmålet i denne saken blir derfor om det foreligger saklige begrunnelser for å begrense ytringsfriheten.

Elevrådet er ikke underlagt lojalitetsplikten som følger av arbeidsretten, da de ikke er ansatte ved skolen. Videre er elevrådet et demokratisk valgt, representativt organ for skolens elever. Skolens ledelse har ikke myndighet til å utnevne elevrådet, og dette peker klart i retning av at det heller ikke foreligger noen instruksjonsmyndighet over elevrådets arbeid. Lojalitetsplikt og instruksjonsmyndighet kan derfor ikke anvendes for å begrense elevrådets rett til ytring. Dette momentet vil i noen utstrekning forholde seg annerledes dersom elevrådet utgir en publikasjon e.l. med skolens navn og logo.

Opplæringsloven § 11-2 slår fast at elevrådet har som oppgave å «fremje fellesinteressene til elevane på skolen og arbeide for å skape godt lærings- og skolemiljø. Rådet skal også kunne uttale seg i og komme med framlegg i saker som gjeld nærmiljøet til elevane.» Etter ombudets oppfatning vil det være opp til elevrådet å vurdere hvilke tiltak som best fremmer elevenes fellesinteresser.

Har skolen så plikt til å verne elevene mot pressehenvendelser ved å kontakte foreldrene for å be om tillatelse? Etter ombudets mening kan det anføres at skolen har plikt til å *orientere* foreldrene om en slik henvendelse, men ikke anledning til å nekte pressen henvendelse på bakgrunn av at foreldrene nekter, all den tid eleven har ytringsfrihet og offentlige myndigheter skal «lægge Forholdene til Rette for en aaben og oplyst offentlig Samtale» (Grl. § 100).

Det kan for ordens skyld opplyses om at skolen ikke har anledning til å utlevere opplysninger om elevrådslederen som er underlagt personvernlovgivningen.

Forholdet til presseetikken

Intervjuforespørsler til ungdom i alderen 13-16 år krever naturligvis nøye redaksjonelle vurderinger og et bevisst forhold til presseetikken. Det må legges særlig vekt på at ungdommene er lite vant til media og bare i begrenset grad har evne til å vurdere konsekvensene av uttalelsene sine. Dette er imidlertid et rent redaksjonelt ansvar. Skolen har ikke anledning til å nekte intervjuer eller utlevering av opplysninger på bakgrunn av presseetiske vurderinger.

Ombudet er av den oppfatning at redaksjoner bør opplyse ungdom om retten til sitatsjekk og orientere dem om at det kan være lurt å la foreldrene lese gjennom intervjuet, og ellers utvise godt skjønn i intervjusituasjonen.

Med vennlig hilsen

Sigve Indregard
elev- og lærlingombud